

NYIRI KÖZLÖNY.

Társadalmi és ismeretterjesztő hetilap.

<p>Szerkesztői iroda hova a lap szellemi részét tárgyzó küldemények intézendők : nagy-kálló-utca 1009 sz. a.</p> <p>Kiadó-hivatal : Nagy-Orosi-utca 993. sz. a.</p>	<p>Megjelenik minden vasárnap.</p> <p>Előfizetési árak : helyben házhoz hordva vagy postai széküldéssel :</p> <table border="0"> <tr> <td>Egész évre . . . . .</td> <td>4 frt.</td> </tr> <tr> <td>Fél évre . . . . .</td> <td>2 "</td> </tr> <tr> <td>Évnyegyedenként . . . . .</td> <td>1 "</td> </tr> </table>	Egész évre	4 frt.	Fél évre	2 "	Évnyegyedenként	1 "	<p>Hirdetések díja :</p> <p>Minden 5 huszalas petit-sor vagy ennek tőrfoglalata egyszeri hirdetésért 5 kr., többszöri hirdetésért 4 kr. minden beigtatásnál. — Bélyegdíj minden-igtatásért külön 30 ujkr.</p> <p>Nyílttérben minden háromhasábos garmond-sor 20 ujkr.</p>
Egész évre	4 frt.							
Fél évre	2 "							
Évnyegyedenként	1 "							

Nyiregyháza, októberhó 28.

Szemmel látható tény, hogy Nyiregyháza város sokszorozott erővel tör előre, a geographiai fekvés s az államkultusz által kijelölt nagy cél felé.

Sokszor hangoztatott már e lapok hasábjain is, hogy Nyiregyháza nagy, fontos és küldetészerű jövő vár.

Ez kétségtelen is; amit csak az elfogultság nem akar belátni és elismerni.

Aki Nyiregyháza utcáin ma végig halad, alig ismer a régi városra. Bár merre forduljon, mindenütt haladásra utaló jelekkel találkozhat. Az utcákon és téreken, mindenfelé mozgalom, élénkség. Itt az ipar, amott a kereskedelem lendülete tűnik szemünkbe.

A város naponként épül, szépül és emelkedik. A lakosság száma gombaként nő.

A régi városház helyén, ma holnap palotaszzerű épület bűszkélkedik, melyet a jövő tavasszal több is fog követni.

Mióta kimondatott, hogy a kir. törvényszék Nyiregyháza jő, csak kereskedés, illetőleg bolti helyiség 20 épült, mely már csaknem mind lefoglalva van. Ezenkívül a városház alatt szintén több üzleti helyiség készül.

A jövő tavasszal a nagyvendéglő fog felemeltetni a nagytéren, szemben az igazság palotájával.

A társulási téren hasonló mozgalom és életjelke mutatkoznak.

Ki ne ismerné a „Terménycsarnok” működésének fontos és üdvös voltát, a gabonaizület megszűrditása s piacunknak a nagyvilágigali megismertetése körül?

A takarékpénztár és iparbank a legszebb virágzásnak örvendnek.

A rég tervezett népbank, a jövőhóban már kibontakozik gubójából.

A gőzmalom társulat a jövő tavasszal már építkeznek.

A legközelebbi napokban kiházásitó egyesület lépett életbe.

A szellemi téren szintén kielégítő mozgalom mutatkozik. Iskoláink, növeldéink a legjobb irányban haladnak.

Dalárdánk hasonlóan észéretes szorgalmat fejt ki, noha az érszbeni pártolás korántsem kielégítő.

Nem életnek, nem haladásnak jelei-e ezek?

Kétségkívül.

De mindez még nem elég.

Van egy égető szükség, melyen segíteni, egy nagy úr, melyet betölteni, egy nagy hiány, melyet mindenáron pótolni kell.

Tagadhatatlan, hogy a fentebb elősorolt mozgalmak és életjelenségek, nem kis mérvben mozdítják elő a közművelődést.

De Nyiregyháza, mint a legmagyarabb megyék egyik központjának, van még egy nagy horderejű feladata, melyet okvetlenül meg kell oldania : ha sorsát, ha anyagi és szellemi felvirágzását meg akarja érdemelni.

Nyiregyháza magyarosodnia és művelődnie kell.

Két erős elem van Nyiregyházán, mely valljuk meg az igazat, igen lassan magyarosodik.

E két elem : a tótság és zsidóság. Távol legyen tőlem, hogy bármelyiket is magyarellen érzelmek ápolgatásával gyanúsítsam. De ki kell mondanom, hogy az e ténis haladás, egyáltalában nem kielégítő; sőt mondhatni kétségbeesítő.

A legközelebbi időben kissé nagyobb lendületet vett ugyan ugy az iskolában, mint a közéletben a magyarnyelv terjedése; de ez még korántsem pótolja, a mult idők mulasztásait.

Itt az iskolai nevelésen kívül, más eszközről, és módról kell gondoskodnunk.

A felhőtteket már nem vihetjük vissza az iskola falai közé, hogy a magyarnyelvet gyökeresen megtanulják. De igenis vihetjük őket oly helyre, ahol megszerezhetik azt. És egyelőre már ez magában is nyereség lenne.

Kell-e mondanom, hogy ily hely, ily iskola, a színház.

Igen; színházat kell Nyiregyházán emelni, mégpedig mielőbb : nehogy a németesedési ár magvált soronjon beütközzön.

A magyarhoni szlavokat a németesedéstől csak a magyarosodás menthetné meg. Igaz, hogy nekik így is, ugy is nyelvet kell cserélniök, ha élni akarnak : de nem-e inkább cserélhetik fel a magyarral, mint a némettel?!

Mindenbizonyval inkább.

A színház nem csak a hazai nyelvnek, hanem a hazai közművelődésnek is hathatós emelvénye.

Már 1830-ban kimondták Budán, a nemzeti nyelv sorsa felett gondoskodó nagy hazafiak, hogy a nyelvet és nemzeti művelődést jobban előmozdítsa és terjeszti a színház, mint bármily tudományos, vagy irodalmi társulat.

És a jövő fényesen igazolta a nézetet. Ragadjuk meg mi is e mentő eszközt. Építsünk állandó színházat Nyiregyházán.

Nem kell visszariadni az első tekintetre nagyszerűnek látszó indítványtól.

Csak annak kell; és már a nehézségek félig legyőzettek.

Ime az eszme el van vetve. Várjunk egy kissé, ha kikel-e? **Kmethy István.**

Emlékirat *)

a „Tisza” czimvel Debreczenben részvényekre alakítandó biztosító társulat ügyében.

Mindazon törekvés, mely a javak és értékek megkímélésére, az értékmegsemmisülés megállítására vezet, nemzetgazdasági szempontokból tökéletesen indokoltnak nevezhető.

Hogy a javak, az értékek ugy a természet, mint az emberi kéz által részben vagy egészen meg nem semmisítenek, azt megakadályozni nincs hatalmában az emberi társaságnak. De azt, hogy a meg nem akadályozható szerencsétlenség, elemi károk, minél kisebb mérvben érjék az egyeket, azt a társulás, a

*) Cszelzszerűnk találunk az emlékiratot, mint hozzákn igen közlése, tehát könnyen hozzá jutható ponton alakítandó biztosító társulat ismertetését egész terjedelmében közölni, mely amig egyszerűen fenálló biztosító intézetnek szervezési háttérre mérészen rámutat, másrészt kijelöli az irányt mely felé egy hivatást jövefelfogott biztosítótársulatnak haladnia kell.

szabad egyesülés által, mint a már fenálló biztosító intézetek példái mutatják, nemcsak lehetséges eszközölni, hanem egyszerűsággal önmagunk iránti kötelesség is.

A biztosító intézetek által a tettleg megtörtént károk elviselethetők tételen oly módon, hogy az illeto biztosító akár a kölcsönösségre fektetett intézeteknél, akár az e célra alakult részvénytársulatoknál, évi jövedelmének bizonyos részét befizetvén, az így begyűlt összegből az egyes felek valóban megtörtént kárai megtérítenek, s így a kár megfelelő arányban megoszolva, többektől közösen könnyebben elviselethetők.

A biztosítás minden oly károsulásra alkalmazható, mely ismeretes okból ered, s mely valószínűségi kiszámítás tárgyát képezheti.

A biztosítás intézményével csak magasb műveltségűek találkoznak, mert annak szükségére élénkebb iparviszonyoknál és forgalomnál érehetőbb, és fogantatása könnyebb.

A biztosítás eredetét Angolországban vette, már ott 1594-ben szervezett biztosító társulat állott fel. A continensen csak századok multán honosult és érlelődött meg az eszme.

Németországban a „Gothai életbiztosító bank” adott elsőben a biztosítási eszmének nagyobb lendületet, és pedig 1815-ben; 1821-ben alakult Triestben az „Azienda”, öt évvel később a „Riunione” s ezután a „Generali.”

Magyarországon egész 1858-ig a biztosítási minden ága igen szűk körre terjedt, s azt idegen társulatok karolták fel, s leginkább az imint idézett három triesti társulat.

Vége létesült az első ilyenű hazai vállalat „Az első magyar általános biztosító társulat” három millió alapítókével, s hatásköre a biztosítás minden ágára kiterjedt.

E társulat csakhamar igen nagy pártoláskan örvendett, s alig gyaníthatott fényes eredményt mutatott fel, mely fényes eredmény azonban nagy részben azon körülmény által is idéztetett elő, hogy első hazai intézet lévén, a hazafiaság a még hononban alig elfogalt biztosítási tért az idegen intézetek mellett inkább a honi intézet által chajtotta elfogalva látta.

Ez első biztosító intézet hazánkban a régi társulatok alapszabályait és szervezetét majdnem minden változtatás nélkül megtartotta; ennek dacára nem vihető el tőle az érdem, hogy a biztosítás ügyének hazánkban igen nagy lendületet adott, s ez évről évre mindjobban virágzott.

Az 1870-ik évben a díj-jövedék ezen társulatlál 72000000 frtra rugott. A részvények ára a nagy bevétel arányában annyira emelkedett, hogy egy részvény, melyre csak 315 forint fizettetett be jelenleg 760—770 frton áll.

A fényes eredmény, a nagy osztalékok, melyeket az első hazai biztosító intézet felmutathatott, csakhamar több ilyenű intézet létesítésére adott lendületet. Így keletkeztek a „Pesti”, a „Viktoria”, a „Nemzeti”, a „Haza” és más viszonybiztosító intézetek.

E társulatok már nem érthették el az imént említett fényes sikert, miután azon tényezők közül, melyek az első hazai intézet felvirágzásának oly erős lökést adtak, több megszűnt, s a biztosítás az újabb időben nem hazafias tett volt többé, hanem értékmélesre irányzott eszéles elővigyázat.

Az utonban alakult társulatok csak ugy szárnyalhattak volna ton az első hazai ilyenű intézetet, ha az oszkeri reform terére léptek volna, de ezt nem tették, hanem egyszerűen átvették az I. M. A. bizt. társ. feltételeit és alapszabályait, igen lényegtelen változtatásokkal, s így a biztosítás ugye csak annyiban nyert lendületet ezek felállása által, hogy biztosító intézeteink szaporodtak, anélkül, hogy e körülményből a biztosító közönségre különösebb előnyök hármoztak volna.

Ez nem nevezhető érdemtelenség jelenségnek, s annyival inkább nem, mert bár az első hazai intézet a társadalom minden osztályában terjesztette, és pedig elég erősen a biztosítási eszméjét, mindamellett oly roppant tét maradt még elfoglatatlan, hogy már ma ezen körülmény tökéletesen indokoltnak és jogosítottnak tűnteti fel — újabb, a biztosítási eszmék reformjának terére lépő, s a szervezkedésben a kor igényeinek és a változott viszonyokhoz oszkerien alkalmazkodni akaró biztosító intézetek keletkezését.

Hazánkban a biztosítási tárgyát képező értékeknek alig néhány százaléka van még eddig biztosítva, ami oda mutat, hogy az elfoglalásra váro tét, s a sikerre való kilátás hazánkban nem hiányzik.

A biztosítási üzlet terjedésével a díjak a tőrfoglalás arányában észszerien lejtve szállíthatók. Az első magyar át. b. társulat mellett ugyan működése kez-

dőten e lépést, azonban a díjakat később ismét felrugtatta.

Ez eljárásnak oka egyenesen abban rejlik, hogy biztosítói intézetünknek statisztikai osztály, mely a díj kiszabásánál az iránt adna, nem létezik. A helyajások nyilatkozataira jóneműen van hanyagolva, s egyáltalában, s főleg a tüzbiztosításnál semmi gond nem fordított arra, hogy mely vidékeken kisebb és mely vidékeken nagyobb a kockázat. Ebből kifolyólag bátor állítható, hogy a tüzbiztosításnál a díjtelek többnyire csak úgy valótalan állapotúak, mint a fehérek.

A fenálló hazai biztosítói intézetek másik főhibája a szervezésben rejlik, pedig a biztosítási üzlet fejlődése, — ugy a részvényesek, mint a biztosítottak érdekeit tekintve, mindig a szervezéstől függ.

A szervezési költségek a legtöbb társulatnál alkalmazott módokat mellett, a legtöbb esetben a befizetett részvényekre egy harmadát megemésztik, s mindamélt hiányos marad a szervezést.

Hazai intézetünk szervezkedésénél semmi tekintet nem látnok fordítva a hazai viszonyokra, azok egytől egyig, a nálunk működő külföldi intézetek elveit s mintájait után szerkeztek.

A központból kiküldenek 12—15 egyént, ezeknek kell 5—6 hó leforgása alatt 52 megyében a szervezést eszközölni. A szervezés a vidéken aztán legtöbb esetben úgy hajtják végre, hogy az ügynökséget az ügynek a legközelebb szerez megnyert egyénre ráruházzák, s azt az üzleti és kezelési formákkal felültelesen megismertette, megelégszenek azzal, hogy vele a térítványt aláírják s a nyomtatványokat nála hagyják.

Átlagos számítás szerint minden ügynök alkalmazása beelkerül az intézetnek hazánkban 25 frtb. Az I. magyar át. bizt. társulatnak, a mint tudjuk csak a magyar korona tartományában 4000 ügynök van, s habár ezeknek ténylegesen alig egy harmad része működik, mégis a szervezések csupán ezen része 200,000 frtot emésztett meg.

Ily méregdrágaság mellett a szervezkedés még sem felel meg tökéletesen, sem a részvényesek, sem a biztosítottak érdekeinek.

A biztosítási üzlet tere, mely nálunk még oly roppant terjedelmű, még mindig alig van tizedében elfoglalva.

A meglévő tér elfoglalását, teljes mérvben feloldásért csak a nemzetgazdaságnak által oly sürgetően ajánlott helyi központok felállítása folytán érhetni el.

A helyi központok, úgy társadalmi-művelődési, mint üzletforgalmi tekintetben szétosztják, egysúlyozzák a tömegeket, azokat rendszerben, összhangban tartják. A decentralizációt az önállólag fokozása mellett szabadabb mozgathatóság, az erők nagyobb mérvű kifejthetőségét eredményezi, míg ellenben a centralizáció csökkenti az egyesnek működési erejét, s miután a biztosítói intézeteknél, az összes intézet gyarapodása az egyes ügynökségek által elért siker nagyságától függ, benőtölög hat magára az összes intézetre is.

Ez elvből kifolyólag az ügynökségek egy megkívántó része nézetünk szerint oly mérvű önállósággal ruházhatnák fel, mint amennyit az intézet biztonság megenged, egyáltalán a szervezésnél fősínt fektetünk a helyi központok felállítására.

A szervezésre nézve oly tervezetünk van, mely szerint 3 hó leforgása alatt 7000 ügynökkel állhatunk a tere, s egy ügynök felállítása intézetünknek 6 frt-jába kerül.

Négy vagy öt megye képezend egy vezérügynökséget, s ezek kötvénykifizítési joggal ruházhatnák fel Ezek felállításánál a vasuti hálózatok csomópontjai, s a kereskedelmi központok leendő irányadók.

A vezérügynökség élén az első titkár áll; kit a könyvezető helyettesíthet. Az első titkár csak a külügyekkel lesz elfoglalva, vezető az acquisitionalis munkálatakat az üzlet minden ágában, eszközli a körök felülvizsgálatát, s ellenőrzi a körök felvételét. A könyvezető az iródi teendőket, s a behajtásokkal bízik meg. A pénztár a két titkár felelősség mellett kölcsönös ellenőrzéssel kezeli.

A kezelő és aquiráló személyzetet a vezérügy-

nökség maga választja, azonban az igazgatósági jóváhagyás fentartatik.

Ily szervezés mellett a felügyeleti személyzet fentartása, mely míg egyfelől nem észlelhető, másfelől pedig költséges és felesleges, nélkülözhetővé lesz.

Az életbiztosítás sem úgy kezeltek a jelenleg fenálló hazai társulatoknál, hogy az kívánai valót ne hagyja hátra.

Társulatunk úgy az öngyilkosság, mint a harcban történő elhalás eseteket is beakarja vonni számításba, ami, kivált az utóbbi, kedvesen fogadott alkalmazkodás lesz a biztosított részéről az általános védkötelezettségre szóló törvényhez, mely szerint hazánkban 42 éves koráig minden férfi védőköteles.

Az öngyilkosság eseteknél a kombinációba bevonásnál az öngyilkosság felet rendelkezésünkre álló statisztikai adatok, a háborúban elhalás esetére nézve pedig Rüstowak az 1870—71-ik évi francia-porosz hádjárából írt, jeles adatokat szolgáltató műve fognak szolgálni alapul.

(Vége köv.)

A felsőmagyarországi első kiházasító-egylet alapszabályai.

(Vége.)

IX. Az egylettáza kedvezmények.

26. a) Kik a helyettők befizető szülőt, gyámot stb. elvezetvén s a VII. f) g) h) alatti illetékek pontos fizetésére elszenvedésen folytán képtelenek lennének, ez esetben az egylet fog gondoskodni befizetőjéről, ha pedig olyan nem találkoznék s az egylet fizető helyett azokat, férjhez menetlők vagy házasságuk alkalmával, az egylet által befizetett összeg, annak 6% kamattal, vagy választmányi határozat mellett, kamat nélkül, tőle visszatartatik.

b) a netalán időközben elhaló tagok helyett befizetőkné, kiknek a beirattási, évi, könyveske, állér-egylet VII. 17. a) c) d) e) díjak kivételével, a többi befizetett illetékeket, a tag halálhálása napjától számított 3 hó alatt, hiteles halotti bizonyítvány felmutatására, — teljesen vissza adatik.

c) azoknak, kik a VII. 16. alatt engedélyezett körében az egylethe beléptek s 10 évig minden illetékek telteges, pontos fizető tagjai voltak, — az egylet által a részvénykönyveske kiállítás napjától számított 10 év eltelté után, egy hónapra, a kilépéskor fizetendő díj ki fog adatik.

d) a korosabb tagoknak, kik a beirattási, évi, könyveske, állér-egylet illetékek kívül a 300 frtot netalán befizetgettek volna, — ezen összeg nekik, kamat nélkül visszafizetetik.

e) a szegényebb sorsuaknak, kiknek a VII. 17. b) alatti illeték egy részének 6% kamattal fizetése mellett leendő megtarthatása, előniki és pénztárnoki intézkedésre megengedtetik.

Jegyzés. A n. m. magyar kir. belügyminiszterium által 1868. évi szept. 18-án 1869 R és 1870. szept. hóban 1868 R sz. alatt megörösített alapszabályok, az utóbbiakban a III. 4. g) betű alatti, az első két osztálynál, az 1 és 2 éves tagsága nézve nyújtott kedvezmény kivételével, ezenel érvényben kívül helyeztetek.

X. Az egylet igazgatása.

27. Ugy a kicsinyek, mint a nagyok egyletét külön választmány és külön közgyűlés igazgatja.

Egy-egy választmány áll 12 rendes és 6 póttagból, előnk, pénztárnok és jegyzőből, választja a fegyületi közgyűlés.

28. A választmány az ügykezelés rendjéért felelős, az alapszabályok megtartását, s ezek korlátain belül, mindazt, mi az egylet s részvényeseinek javára szolgál, előmozdítani, eszközölni köteles.

Hatásköréhez tartozik, a pénztárnok bármikor, a havi számadásoknak havonként megvizsgálása, a vagyon elhelyezése, az ügyes-bajos dolgok elintézése, a tisztviselők tiszteltelédjének megalapítása, az alapszabályok módosítását tárgyzó javaslatnak kidolgozása, az egy-

leti szolgálata és elbocsátása. Érvényes határozat hozatalra, az ülönökön kívül, 6 tag jelenléte szükséges.

29. Az előnk, mint az egylet feje, ezt ki és befel képviseli, egyes személyek és hatóságok irányában, szükség esetén bármikor, de legalább havonként egyszer a választmányt gyűlésre összehívja, abban előnköl, — a jelentéző tagokat felveszi, a részvény-könyveskét kiállítja, az anyakönyvet vezeti, — a választmányt s közgyűlést határozatokkal foganatosítja: általában az egylet vagyona s ügykezelési rendje felett szigorú felügyeletet s pontossággal örökdi.

30. A pénztárnok az egyleti vagyonnak telteges, választmányi örökdi melletti felelős kezeltője, ki a választmány által meghatározott végdíkokat (cautio) letenni köteles, minden bevételt s kiadást napló s főkönyvbe bevezet, a beirattási, kör, ¼ évi eseti illetékeket beveszi, nyugtatja Számadásait híven s pontosan vezeti, az évi számadást, a következő évi januárhó 31-ig elkészítvén, a választmányának benyújtja. A pénztárnok a szükség követele összeget behagyja, a felesleget a választmány határozatához képest, a helybeli takarékvagy hitelintézetek egyikébe kamatozás végett beteszi.

31. A jegyző tisztje a választmányi, nagygyűlési jegyzőkönyvet híven szerkeszteni, — az előnk felhívására levezetéseket teljesíteni, a havi és évi számadások megvizsgálásában résztvenni, a megvizsgált számadásokat rendes jegyzőkönyvvel vezetni.

32. A közgyűlést éventenként az előnk által február hónapban összehívatik. Hatásköre az egylet következő ügyeire terjed ki: küldöttsége által felülvizsgáltatja az évi számadásokat, az alapszabályok szükséges módosítását vagy kibővítését választm. javaslat folytán eszközli.

XI. Az egylet vagyona.

33. Az egylet vagyona soha szét nem osztható a részvényesek között, hanem a szeretet és erkölcs szolgálatában álló közvetlen s közvetve köznevelést előmozdító intézményekre lesz fordítandó.

34. Az időközben tisztja jövedelmek a fentebbi 33. pont értelmében havonfordítása és a netalán végfelosztás esetében, az összes, azon idoszerinti részvényesek befizetett összegeinek visszafizetése után felmaradt vagyonnak mily célra adományozása felett, a választmány egyetértve a felügyelettel rendelkezik.

Kelt Miskolcson, 1811. július 2-án tartott egyleti közgyűlésből.

Szerényi Károly, jegyző.

Zelenka Pál, előnk.

UJDONSÁGOK.

— Tisztelettel kértünk lapunk azon t. cz. vidéki olvasói, akik a „Nyiri Közönyt“ megrendelték ugyan, de az előfizetési összeggel mindeddig hátralékban vannak, sziveskedjenek azt mind a jelenre, mind pedig a multra nézve mielőbb beküldeni, mivel a szerkesztőség rövid időn megváltozik, s így a végleszámlálásnál ezen pénzekre is szükség lesz.

A „Nyiri Közl.“ kiadóhivatala.

3. A nyiregyházi kisdóvoda helyisége iránt, több oldalról hallottunk kérdést intézetni. A városi község az intézet iránt nagy érdeklődéssel viseltetik méltán és igén helyesen. Örömmel vessé tehát a község, ha az illetők, az építkezés miatt beállott zavarokból valahára kibontakozva, egy e célra megfelelő helyiségről gondoskodnának. Nem levén e tárgyról alapos tudomásunk: csupán a hallottakat hangoztatjuk.

* A felső magyarországi első kiházasító egylethe, melynek alapszabályai közlést jelen számunkban fejezzük be, a tagok felvételét itt Nyiregyháztól. Bartholomeidesz Károly, mint a nyiregyházi főkegyelmele és Gödvin János pénztárnok eszközli, akik egyszerűsöd bővebb tudomásul is szivesen szolgálnak.

3. Schack Mór nyiregyházi polgár házában, a vasuti vállalkozó Gyengő László által mérnöki iródiul kibérelt osztályban, folyó hó 25-én délután 2 óra táj-

De hah! mi ez? ugy fizik lelkeim!

Mosolygó napja merre van?

Fényt és szivarványt átöltem,

S szívem, lelkeim boldogtalan.

Ah! vissza! vissza! volgyt ölebe!

Ott hagytam hő szerelemet!

Ah! szívem, lelkeim drága lüde

Te melegsítél té lelkeim!

Nem kell nekem villám, szivarvány.

Jobb ott lenni, a völgyben veled...

Hűde a fény, a bérce, a márvány;

Oly forró a te kebeléd!

Lukács Ödön.

Őszi levelek.

Nyiregyháza, oct. 28.

I.

Megfognak nekem bocsátani a „Nyiri Közönyt“ tisztelt olvasói, ha az ősz beálltával nem májusi vagy farsangi leveleket írok.

A május már rég elmúlt, a farsang pedig még ezután következik.

Az egyszeri haldokló naptárról is azzal vizsgáltam, agyánál kétségbeeső arccal állott fiát, hogy ne féljen a naptárrisról; csak arra vizgáztam, hogy nyarra fagyos, januárban pedig forróságot ne írjon.

En őr ragaszkodom e tanács szelleméhez; azért írok ősszel, őszi leveleket.

Minden idoszaknak meg van a maga szépsége, öröme, költészete és bánata épen ugy, mint az emberi élet korszakainak és a politikának.

A nyári meleg napok után, bekövetkeztek a ködös, homályos őszi napok, figyelmetve mintegy, az örömök kimerítéséről oly fáradatlan halandókat, hogy

TÁRCSA.

Gömörben.

Mily szép vidék! Mily ellentéték
Váltják fel egymást e helyen!...
Itt vadregényes erdők, bércek,
Ott völgy lágy füvel, mint selyem.

Lenne még a völgyben, itt is, ott is
Mosolyog egy-egy kis virág;
Fenn toronyok kopasz tetőin,
Ridég fehértől, hó világg...

Fenn tél, tavasz az úde völgyben;
Egymással harcban állanak...
Mint kínél hideg ész a főben,
S szívén még mosolyog a nap.

Zord szél sívít le a tetőköröl,
Felzúgnak rá a fonyveszek;
De hogy alább száll, hogy alább tör:
Széledébb lesz és enyhesebb.

A völgy ölen már egy mosolygó
Édes sohajja ovidát;
S rézegen az illatmámortól
Simitja a fű báronyát.

S meg ül pihenni füvek árnyán,
Mít kispataknak árja moa,
Hallgatni és élvezni gyágván,
Mít zeng a hab s egy két dalos.

Nem vágyik vissza a tetőkre;
Pedig oly közel ott az ég!...
Sohajva, lagyan esdkeelve
Kéri tőrje meg ott a lég.

S ha élni ite e balzsam illat
Édes hazáján nem lehet:
Legalább egy maganos sárnak
Számara engedjen helyet.

Lelkem is a tudogy ragadja
Fel a magosan jutlatni!
Bércek felé, hol fenn ragyogva
Kinyulnak a meny titkai.

Lelkemet egy felhőre vetve
Átuszom a nagy végtelen,
S látok sokat, mint ember elme...
Nem sejt, nem ismer ide lent...

Látom a villámok hazáját,
Hig felhők Ozezanjait,
A szivarvány báj lakta táját,
Tündérek zengő lépteit.

Az istókörök örült futását
Mint szegi át a végtelenet;
Az északfény csodás variását
Látom s tudom, hogy mit jelent.

Körülöttem itt is, amott is,
Sok csillagó arany szalag;
Oly szép midon a csillag rajtok
Pajzán futásban lezsalad....

Jánosnak az erdélyi szőlőművelés förtémeit, János borkereskedését, Pasteur bormelegítő készülékét, Kapeller cukormérőjét, a boreresztési eljárását s az erjesztő kamara berendezését. A „Sáros-pataki borművelő-egylet” kérvényt szándékozik intéznie a kőgazd. miniszteriumhoz, hogy ez a Sáros-Patakon létesítendő vincerell-képezde felállításában, az egyletet segítségre és támogatásra.

— **Balmazújvárosban** „sorsjegytársulat” alakult. Az alapszabályok a m. kir. földművelési ipar és kereskedelmi miniszterium által f. évi október 20-án 10.379 sz. a. a törvényes bemutatási záradékával s el-
láttak.

— **A szerencsés-ujhegyi vonal** f. hó 26-án nyílt meg egész ünnepélyességgel. Az elindulás Pestről október 25-én 10 $\frac{1}{2}$ órakor történt.

Üzleti értesítés.

Azon mohó kapkodás, amelyvel a múlt heti gabonaművek vásárlását jellemzően lehet, felszoktette ugyan napról-napra az árakat; de akivel az önéreklám szűlte ohaj ellenkezőt nem remélte, sejtette, hogy az üzletnek ily nemű állapota folytán a reactio nem nagy távolban jelenkezik. Az aratás kedvezőtlen eredményéből folyó élelmi szerek hiányát a külföldi egylet-repóval látja az eddigi nagyművi bevétel által; minak folytán a bevásárlások szorgosságukból veszítve, a hangulat meglenyhült s a gabona műveik ára alászállt. A külföldi íme jelzett irányzata a la baisse vele közvetlen érintkezésben levő városunk kereskedelmi piacára a vizualatát el nem tévesztette. Gabonakereskedőink megbízhatóságnak a külföldi nyerek s az ottani naponkinti történeteket a villanyorgony által azonnal megvizsgáltuk. Ezen szoros üzleti viszonyok fen nem állta néha aztán kedvező egy rövid időre némely városra. Ugy például Kis-Várda, Ungvár, ahol ezidő-
szerint leginkább Gácsország számára meglehetősen jó

áron veszik folytonosan a gabonát, s a mely vidéken a természet még azon kedvező állapotban is van, hogy az elárutott gabonamenny a városba beszállítani nem kénytelenül, hanem szerényülrül elviszik. Gácsország a kapás-veteménynek ez idén nagy hívalván levén, felénk, mint rendes gabona kamarája felé fordul s olykor a földművelő közönség meglehetősen jó árakat kap természetnyéert. A természet jó értékesítése érdemében a magyar kormány tapasztaltatta velünk egy év óta üdvös működését. Nem mint a vasutak igazgatóságai, melyek rendszeren a közönség parasztaira semmit sem hederítettek, a közlek. miniszter mindannyiszor valahány-szorgalmasan megvárta, hogy az árakat közönségi bajok megszállása végett, hozzájárul, azokat orvosolni minden kitéheto módon igyekezik. Így több ízben eljött, hozzáink Budáról, a vasut és hajozás központi felügyelője, Sígodi S. ur aki annyi szakavatottságot és jó akaratot tanusított a kereskedés rendezését megajátó bajok orvoslása körül, hogy a helyi kereskedelmek nagy köszönettel tartozik neki. Pénteken szintén helyben megjelenvén, meghallgatá a gabonacsernok helyiségében a kereskedők sok nemű panaszaikat, u. m. a vagonok-nak nagyon csekély mennyiségben ide küldését, a vasuti személyzet egy némely példányának kiméletlen magaviseletét stb. Tapasztalatunk alapján reméljük, hogy a paraszotok bajokon mihamar segítve leend.

Bergstein L.

A terménycsernokban jegyzett terményárak következők: rozs (legalsó piaci ár) 3.50, 80 $\frac{1}{2}$ (kereskedelmi ár ugyban) 3.60, 82 $\frac{1}{2}$ 3.65; buza (legf. p. ár) 5.00, (keresk. ár) 89 $\frac{1}{2}$ 5.50, 82—89 $\frac{1}{2}$ 5.60, 84—89 $\frac{1}{2}$ 5.65, 86—89 $\frac{1}{2}$ 6.00, 88—89 $\frac{1}{2}$ 6.10, gabonás 89 $\frac{1}{2}$ 4.25, spitzbrand 89 $\frac{1}{2}$ 4.25; árpa (piaci ár) 72 $\frac{1}{2}$ 2.20, keresk. ár f) 66—72 2.30, 68—72 $\frac{1}{2}$ 2.35, 70—72 $\frac{1}{2}$ 2.40, hibás 72 $\frac{1}{2}$ 2.20; zab (legalsó p. ár) 1.60, (f. keresk. ár) 50 $\frac{1}{2}$ 1.70; tengéri (legalsó p. ár) 2.10, (f. keresk. ár) 89 $\frac{1}{2}$ 3.10; bab (legalsó p. ár) 3.25,

(legf.) 4.00; lenmag (legalsó p. ár) 5.50, (f. keresk. ár) 5.75; kendermag (legalsó p. ár) 2.50, (f. keresk. ár) 2.60; napraforgó olaj 100 $\frac{1}{2}$ (keresk. ár legalsó) 25.00—26.00; szesz spiritusz $\frac{1}{2}$, itcze (piaci ár legf.) 25, (keresk. ár f) 24 $\frac{1}{2}$, később szállítva 23 $\frac{1}{2}$.

— **Érték- és váltó-árfolyam** a bécsi es. kir. nyilvános tozsdén október 28-án, 1871. 5% metalliques 57.90 5% metalliques május és nov. 5% kamattal 57.90. 5% nemzeti kölcsön 67.90. 1860-iki államkölcsön 100.24. Bankrészevények 781. Hitelrészevények 294.20. London 118.10. Ezüst 118.00. Cs. kir. arany 5.67. Napoleon'or 939 $\frac{1}{2}$.

IRODALOM és MŰVÉSZET.

Épen most jelentek meg és kaphatók az ezidei bolti áron Illnecz Gyula könyvkereskedésében:

Mindenféle Naptárak 1872-ik évre magyar és német nyelven.

Az 1817-től egész 1871-ik „Törvényezikkek” mindentelje kiadásokban.

Bécs város legújabb fényképe madártávtalban. Ára 1 ft 50 kr.

Székács, „Egyházi beszédek.” Ára 3 ft.

Fábian, „Egyházi beszédek.” Ára 3 ft.

Ponson, „Fekete mise.” 4 kötet. Ára 4 ft.

Brilliant, „Római titkok.” 3 ft.

Fercal, „Néna cimborák.” 7 kötet regény. 7 ft.

Óndy, „Szabolcsmeze népszámlálási kimutatása.” 40 kr.

Tölvölgyi Titus, „Az ezüst vitéz.” Regény 4 kötetben 4 ft.

Gesichte des Deutsch-Französischen Krieges von 1870.

Figyelembe ajánljuk továbbá a t. cz. nagydémü közönségnek Illnecz Gyula nyiregyházi könyvkereskedőnek legújabb kiadású könyvek, képek, továbbá épen most érkezett nagy papír-, író- és rajzeszközök raktárát.

Felelős szerkesztő: K. Kmety István.

HIRDETÉSEK.

Árlejtési hirdmény.

Acsád községben, b. Vécsy József Szabolcsmezei főispán ur által községi iskola helyiségül adományozott emeletes épületnek két szerelt tanterem, s az iskola javára jövedelmező bolt, s gyógytánci helyiség, s ezekhez és tanítói lakásokul számított hét szoba, három konyha, három kamara, s megfelelő pince helyiség átalakítása, s mellék épületek építése, — melyek költség előirányzata a község által ingyen kiszolgáltandó kézi és ígés nap-számokon kívül — műszakilag 7534 ft 79 krban vau megállapítva; — f. 1871. november 27-ik napján a. e. 10 órakor Acsádon a község házánál, nyilvános árlejtés utján építési vállalkozónak kiadódnak levén: — felhívának a jelzett építési átalakításra vállalkozni kívánók, hogy a kitiűzött helyen s határidőben az árlejtésre megjelenni el ne mulasszák.

Bánat pénzül 750 ft leend leteendő. — Az árlejtési feltételeket, s az árlejtési alapul szolgáló tervezet s költség előirányzatot N.-Kállóban a tanfelügyelői irodában: — magokat az árlejtési feltételeket Acsádon a község házánál — minden vállalkozni kívánó megtekintetheti; s az átalakítandó épületet Acsádon megismertheti N.-Kállóban, 1871. okt. 25-én. (106) 3—1

Hajdukerület s Szabolcsmeze tanfelügyelője.

Hirdetés!

(105) 3—1

A felső szabolcsi tiszaszabályozó társulat november hó 12-én délelött 11 órakor Nyiregyháza-n a Nagyvendéglő termében közgyűlést tartand, — a tanácsközmány tárgyai: a tiszai védgát építési vállalatot, a tiltó építési munka eredményt, s társulati pénztárt illető igazgatói véleményes jelentés, — a vízi s gát fenntartási törvény, — a nyír viz és belcsatornázás tárgyában intézkedés, — mely tanácsközmányra a társulati érdekelteket tisztelettel meghívja.
Pest, 1871. október 18-án.

A társulat elnöke.

Eladó ház.

(109) 0—1

Kis-Várdában, a Serházutezai 38-ik számú megváltott urbéri telken levő Asztalos József-féle kétréndbeli ház (egyik 3 szoba, a másik 2 szoba, alatta pince) hozzávaló kitévkvés kerttel együtt minden órában szabad kézből eladó. — Venni szándékozők bővebb felvilágosítást nyerhetnek ugyan-
ott Zakár István urnál.

Nyomatta s kiadja Dobay Sándor.

ÉRTESETÉS! (91) 4—4

Van szerencsém a helybeli s vidéki közönség tudatni, miszerint **t. Bauhofer György** urral, — pesti mű- és szakotenyképesszel — egyesületen vállalatot vüendim. S így a nagydémü közönség partfogásába az itten állandóan felállított „**Jency s Bauhofer fényírdáját**” tisztelettel ajánlom

Jency Sándor.

Nőnöveldei értesítés

Alulírott nőnövelőintézet tulajdonos, tudatja a n. é. szülőkkel és gyámokkal, hogy Nyiregyháza-n a kiskálló utcában elhelyezett nőnövelőjében az előadások már rendszeres folyamatban vannak; növendékek azonban még felvást vétnek fel

Előadandó tantárgyak: Hittan, magyar nyelv-tan, magyar irodalom-történet, földrajz, világtörténelem, földisme, magyar fogalmazvány, németnyelvtan és nyelvtani gyakorlatok, német fogalmazvány, szavalt, magyar és németnyelvtan, izléstan (aesthetika), számtan, természetrajz, nótan, szépirás, Magyarország története, görög és római hitrege (mythologia), ének, rajz, franczia nyelv, magyar és német olvasás elemei, és női kézművesség.

Előadók:

1. a természetrajzt, természettant, szavaltot, magyar nyelvtant, szépirást, éneket, rajzt, fogalmazványokat Pazár István.
2. a számtant, földismét, irvoalvasást, értelemgyakorlatokat, ütemírást Habzsuda János.
3. a magyar nemzeti irodalomtörténet, izléstant (aesthetika), görög és római hitregeant (mythologia) K. Kmety István.
4. az e három pontban meg nem nevezett s fentebb elősorolt tantárgyakat előadja alulírott.

Sperlagh Hermin

(101) 2—2 nőnövelőnő.

Egy gazdatiszt (110) 3—1

a ki ezen a pályán már több év óta működik, beszél magyar, német és tót nyelven, — ez év végével jelenlegi állomását mással ohajtván felváltani, bármely nagyobb uradalomnál alkalmazást keres.

Értekezheti szóval vagy levélben K. J. betűk alatt a kótaji postánál.

Goldstein János Férfi-öltöny-üzletét

N.-Kállóbból Nyiregyháza-ra tette át a nagyvendéglővel szemben levő rom. kath. iskolapütelben helyezte el. — Ez alkalomból ajánlja egy a helybeli mint vidéki t. cz. közönség figyelmébe utjonan berendezett, bel- és külföldi szövetekből készült nagyválasztékú raktárát, valamint megrendelésre a honvélség és sorkatonaság részére megkívántó öltönyök a legrovidebb idő alatt és a legutányosabb áron készíttetek.

Eladó birtok.

Nyiregyháza-hoz félórányira a Sina pusztán ponyvás nevi koresma szomszédjában 117,998 $\frac{1}{2}$ öl területű, legjobb minőségű birtok 1000 $\frac{1}{2}$ ölenként, 150 frtokért minden perczben megvehető, és által vehető, ugyan ezen területből 28,929 $\frac{1}{2}$ öl 42 $\frac{1}{2}$ szelvényben, külön is megvehető. Ugyan-
osok Nyiregyháza közelében $\frac{1}{2}$ órányira az Igrice nevi tagban, két darab kaszáló, egyik 15,780 $\frac{1}{2}$ öl, másik 49,963 $\frac{1}{2}$ öl minden órában megvehető, és által vehető, a venni szándékozők, bővebb felvilágosítást szereshetnek Szeszies N. mérnök urnál Nyiregyháza-n.

Szentimrey Kálmán.

Ein Minister in der Kütte
oder
Der Bund der Rache.

Historischer Roman.
Dieser Original-Roman erscheint in circa 16 Lieferungen à 3 Bogen in schönem grossen Octavformat, jede Lieferung mit einem schlagendsten Scenenbilde ausgestattet und in illust. Um-
schlag.
Preis jeder Lieferung nur 25 Kr. österr. W.
(Mit Franco-Postzusendung kostet jede Lieferung 4 Kr. mehr.)
Bestellungen nimmt jede Buchhandlung entgegen und besorgt die Fortsetzung.
Lieferung 1 und 2 sind über die Prospektseite sind überall vorräthig.
Zwei prachtvolle Oeldruckbilder als Prämie.
A. Hartleben's Verlag in Wien.

Neueste Zeitgemässe!
Schon erscheint und ist vorräthig bei Julius Illnecz Buchhandlung in Nyiregyháza der Subscriptions-Roman:
(107) 0—1